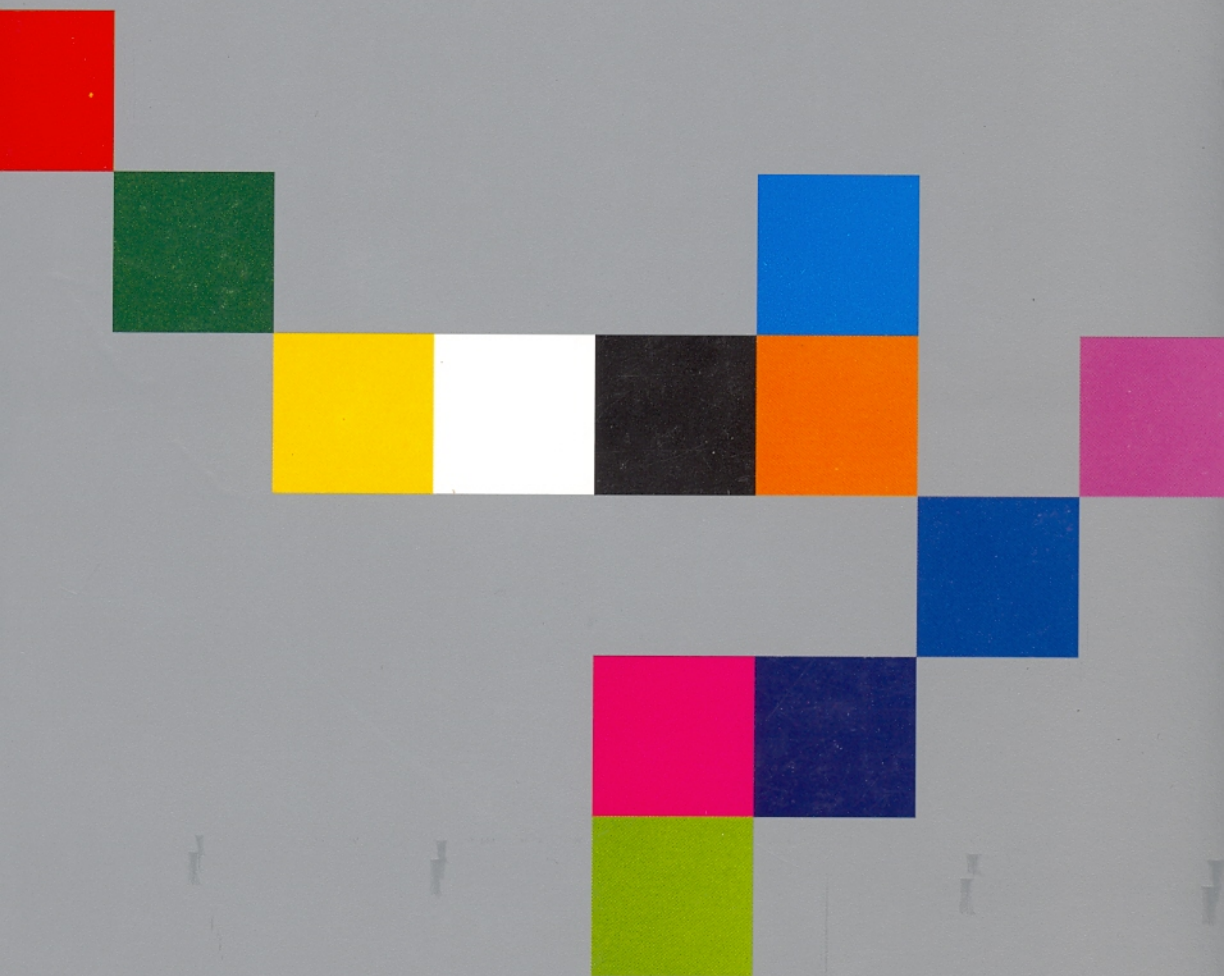

Зоран Поњавић

Породично право

Зоран Поњавић

ПОРОДИЧНО ПРАВО

Универзитет Крагујевац
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

Крагујевац
2005.

ПОРОДИЧНО ПРАВО

Др Зоран Поњавић, редовни професор Правног факултета
Универзитета у Крагујевцу

Рецензенти

Проф.др Радоје Кораћ
Проф.др Гордана Станковић

Издавач

Правни факултет у Крагујевцу

За издавача

Декан Правног факултета у Крагујевцу
др Свето Пурић

Дизајн корица

Проф.Слободан Штетић

Штампа

"Братис" Ужице

ISBN 86-80765-56-2

Тираж 800 примерака

Књигу није дозвољено прештамповати или репродуковати на било који начин,
укључујући и фотокопирање, без дозволе аутора.

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР.....	1
----------------	---

Д Е О П Р В И ПОРОДИЧНО ПРАВО И ПОРОДИЦА

Г Л А В А I ОСНОВНИ ПОЈМОВИ О ПОРОДИЧНОМ ПРАВУ

УВОД.....	5
I. ПОЈАМ ПОРОДИЧНОГ ПРАВА.....	5
II. ПРЕДМЕТ ПОРОДИЧНОГ ПРАВА.....	6
III. ПОДЕЛА ПОРОДИЧНОГ ПРАВА.....	7
IV. О МЕСТУ ПОРОДИЧНОГ ПРАВА У ПРАВНОМ СИСТЕМУ.....	10
A. ОСНОВНА НАЧЕЛА ПОРОДИЧНОГ ПРАВА.....	17
B. ИЗВОРИ ПОРОДИЧНОГ ПРАВА.....	18
I. ПРЕГЛЕД РАЗВИТКА ПОРОДИЧНОГ ЗАКОНОДАВСТВА У ЈУГОСЛАВИЈИ.....	18
II. ПОЗИТИВНОПРАВНИ ИЗВОРИ ПОРОДИЧНОГ ПРАВА.....	21
1. Непосредни (директни) извори породичног права.....	21
а. Основни извори породичног права права.....	21
б. Допунски извори породичног права.....	25
2. Посредни извори породичног права.....	34

Г Л А В А II ОСНОВНИ ПОЈМОВИ О ПОРОДИЦИ

A. ПОРОДИЦА.....	38
B. ПЛАНИРАЊЕ ПОРОДИЦЕ.....	43
1. Остваривање права на слободно родитељство рађањем.....	49
2. Остваривање права на слободно родитељство нерађањем.....	51
B. СТРУКТУРА ПОРОДИЧНЕ ВЕЗЕ.....	53
I. ТРОСТРАНОСТ ПОРОДИЧНЕ ВЕЗЕ.....	53
II. СРОДСТВО.....	53
1. Крвно сродство.....	55
2. Сродство по усвојењу (грађанско сродство).....	59
3. Сродство по тазбини.....	60

Д Е О Д Р У Г И БРАК

Г Л А В А I ОСНОВНИ ПОЈМОВИ О БРАЧНОМ ПРАВУ

A. ПОЈАМ БРАЧНОГ ПРАВА.....	65
B. ПРЕДМЕТ, СУБЈЕКТИ И ИЗВОРИ БРАЧНОГ ПРАВА.....	65
B. ОСНОВНА НАЧЕЛА БРАЧНОГ ПРАВА.....	66
Г. ЗАЈЕДНИЦА МУШКАРЦА И ЖЕНЕ.....	69

Г Л А В А I I

БРАК

A. ПОЈАМ БРАКА.....	71
Б. ИСТОРИЈАТ БРАКА.....	78
I. ОПШТЕ НАПОМЕНЕ.....	78
II. НАШЕ ПРАВО У КРАЉЕВИНИ ЈУГОСЛАВИИ.....	80
В. БРАК У СФРЈ, СРЈ И ДРЖАВНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ СРБИЈА И ЦРНА ГОРА.....	82
Г. ОДНОСИ ПРЕ СКЛАПАЊА БРАКА (ВЕРИДБА).....	83
Д. УСЛОВИ ЗА СКЛАПАЊЕ БРАКА.....	86
I. МАТЕРИЈАЛНИ УСЛОВИ ЗА СКЛАПАЊЕ ПУНОВАЖНОГ БРАКА.....	88
1. Материјални услови позитивно одређени.....	88
2. Материјални услови негативно одређени (брачне сметње).....	92
а. Малолетство.....	94
б. Брачност.....	98
в. Сродство.....	99
г. Неспособност за расуђивање.....	104
д. Старатељски однос.....	108
ђ. Мане воље.....	109
II. ФОРМАЛНИ УСЛОВИ ЗА СКЛАПАЊЕ ПУНОВАЖНОГ БРАКА.....	115
1. Претходни поступак.....	116
2. Склапање брака (венчање).....	118
Ђ. ДЕЈСТВА БРАКА.....	119
I. ДЕЈСТВА БРАКА НА ЛИЧНИ СТАТУС СУПРУЖНИКА.....	120
II. ДЕЈСТВА БРАКА У ПОГЛЕДУ ПРАВА И ДУЖНОСТИ СУПРУЖНИКА	
ЛИЧНОГ КАРАКТЕРА.....	122
1. Узајамна лична права и дужности.....	122
2. Личне слободе и права супружника.....	126
III. ДЕЈСТВА БРАКА У ПОГЛЕДУ ПРАВА И ДУЖНОСТИ	
ЛИЧНОИМОВИНСКОГ КАРАКТЕРА.....	127
IV. ДЕЈСТВА БРАКА У ПОГЛЕДУ ПРАВА И ДУЖНОСТИ ИМОВИНСКОГ	
КАРАКТЕРА (ИМОВИНСКИ ОДНОСИ СУПРУЖНИКА).....	128

Г Л А В А I I I

ВАНБРАЧНА ЗАЈЕДНИЦА

I. ПОЈАМ.....	130
II. ПРАВНО УРЕЂЕЊЕ ВАНБРАЧНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ.....	132

Г Л А В А I V

ПРЕСТАНАК БРАКА

A. ПРЕСТАНАК БРАКА ПОНИШТЕЊЕМ.....	136
I. ПОЈАМ НИШТАВОГ БРАКА.....	136
II. УЗРОЦИ НИШТАВОСТИ БРАКА У НАШЕМ ПРАВУ.....	137
1. Ништaви (апсолутно ништaви) бракови.....	138
2. Рушљиви (релативно ништaви) бракови.....	143
Б. ПРЕСТАНАК БРАКА СМРЋУ.....	146
В. ПРЕСТАНАК БРАКА ПРОГЛАШЕЊЕМ НЕСТАЛОГ СУПРУЖНИКА	
ЗА УМРЛОГ.....	146
Г. ПРЕСТАНАК БРАКА РАЗВОДОМ.....	148

I. ИСТОРИЈАТ РАЗВОДА.....	148
II. ПОЈАМ РАЗВОДА.....	151
III. ОСНОВНИ СИСТЕМИ РАЗВОДА БРАКА.....	155
IV. БРАКОРАЗВОДНИ УЗРОЦИ.....	157
1. Развод по тужби (Озбиљан и трајан поремећај брачних односа).....	157
2. Споразумни развод брака.....	161
Д. ПОСТУПАК У БРАЧНИМ ПАРНИЦАМА.....	165
I. БРАЧНЕ ПАРНИЦЕ.....	165
II. ПРАВИЛА ПОСТУПКА.....	167
III. ПОСТУПАК ПОСРЕДОВАЊА.....	171
IV. ДОНОШЕЊЕ ОДЛУКЕ И ПРАВНИ ЛЕКОВИ.....	177
Ђ. ПОСЛЕДИЦЕ ПРЕСТАНКА БРАКА.....	179
I. ПОСЛЕДИЦЕ ПРЕСТАНКА БРАКА СМРЋУ.....	179
II. ПОСЛЕДИЦЕ ПРЕСТАНКА БРАКА ЗА ЖИВОТА СУПРУЖНИКА (РАЗВОДОМ ИЛИ ПОНИШТЕЊЕМ).....	181
1. Последице поништења и развода брака на супружнике.....	181
2. Последице развода (поништења) брака на децу.....	184

Д Е О Т Р Е Ћ И

ОДНОСИ РОДИТЕЉА И ДЕЦЕ

Г Л А В А I

ОСНОВНИ ПОЈМОВИ О ОДНОСИМА РОДИТЕЉА И ДЕЦЕ

УВОД.....	187
------------------	------------

Г Л А В А II

ПРАВИЛА ЗА УСПОСТАВЉАЊЕ РОДИТЕЉСКОГ ОДНОСА

A. БРАЧНА ДЕЦА.....	189
I. ПОЈАМ.....	189
II. ОСПОРАВАЊЕ БРАЧНОГ ПОРЕКЛА ДЕТЕТА.....	193
1. Оспоравање брачног материнства.....	194
2. Оспоравање брачног очинства.....	196
Б. ВАНБРАЧНА ДЕЦА.....	201
I. УТВРЂИВАЊЕ ВАНБРАЧНОГ МАТЕРИНСТВА.....	202
II. УТВРЂИВАЊЕ ВАНБРАЧНОГ ОЧИНСТВА.....	204
1. Утврђивање ванбрачног очинства признањем.....	204
а. Услови за признавање очинства.....	205
б. Поступак признања очинства.....	207
в. Дејства признања очинства.....	207
г. Оспоравање и поништење признатог очинства.....	208
2. Утврђивање ванбрачног очинства судским путем.....	210
а. Појам.....	210
б. Поступак утврђивања.....	212
в. Дејство пресуде.....	217
В. УСВОЈЕНА ДЕЦА.....	219
I. ПОЈАМ.....	219
II. УСЛОВИ ЗА ЗАСНИВАЊЕ УСВОЈЕЊА.....	221

1. Материјални услови.....	222
а. Услови на страни усвојеника.....	222
б. Услови на страни усвојитеља.....	225
в. Услови који се тичу односа усвојитеља и усвојеника.....	228
2. Формални услови за заснивање усвојења.....	229
а. Надлежност.....	229
б. Поступак.....	229
3. Дејства усвојења.....	233
4. Престанак усвојења.....	234

Г Л А В А I I I

П РА В А Д Е Ц Е

I. ПОЈЕДИНА П РА В А Д Е Т Е Т А.....	237
1. Право детета да зна своје порекло.....	237
2. Право детета да живи са родитељима.....	238
3. Право детета на личне односе.....	238
4. Право детета на развој.....	240
5. Право детета на образовање.....	241
6. Пословна способност малолетника.....	242
7. Право детета на мишљење.....	244
II. Д У Ж Н О С Т И Д Е Т Е Т А.....	246

Г Л А В А I V

Р О Д И Т Е Љ С К О П РА В О

I. П О Ј А М И П РА В Н А П Р И Р О Д А.....	247
II. С А Д Р Ж И Н А Р О Д И Т Е Љ С К О Г П РА В А.....	248
III. В Р Ш Е Њ Е Р О Д И Т Е Љ С К О Г П РА В А.....	253
1. Заједничко вршење родитељског права.....	253
2. Самостално вршење родитељског права.....	256
IV. И Н Т Е Р В Е Н Ц И Ј А Д Р Ж А В Е У В Р Ш Е Њ У Р О Д И Т Е Љ С К О Г П РА В А.....	261
1. Надзор над вршењем родитељског права.....	262
2. Лишење родитељског права.....	263
а. Потпуно лишење родитељског права.....	263
б. Делимично решење родитељског права.....	266
V. П Р Е С Т А Н А К И П Р О Д У Ж Е Њ Е Р О Д И Т Е Љ С К О Г П РА В А.....	268
1. Престанак родитељског права.....	268
2. Продужење родитељског права.....	269

Г Л А В А V

З А Ш Т И Т А Д Е Ц Е Б Е З Р О Д И Т Е Љ С К О Г С Т А Р А Њ А

Х Р А Н И Т Е Љ С Т В О.....	272
1. Заснивање хранитељства.....	273
а. Формални услови.....	273
б. Материјални услови.....	273
2. Дејства хранитељства.....	274
3. Престанак хранитељства.....	276

ДЕО ЧЕТВРТИ СТАРATEЉСТВО

ГЛАВА I ОСНОВНИ ПОЈМОВИ СТАРАТЕЉСТВА

I. УВОД.....	281
II. ОРГАН СТАРАТЕЉСТВА.....	283
1. Надлежност органа старатељства.....	283
2. Послови органа старатељства.....	283
3. Стављање под старатељство и постављање стараоца.....	285
III. СТАРАТЕЉ.....	287
1. Појам старатеља.....	287
2. Врсте старатеља.....	288
а. Подела према броју лица под старатељством.....	289
б. Подела према трајању старатељске дужности.....	290
3. Избор старатеља.....	295
4. Дужности старатеља.....	296
5. Одговорност старатеља.....	297
6. Права старатеља.....	300
7. Престанак дужности старатеља.....	301
а. Престанак дужности старатеља.....	302
б. Разрешење старатеља као разлог престанка дужности.....	302
в. Престанак дужности старатеља престанком старатељства.....	304

ГЛАВА II ВРСТЕ СТАРАТЕЉСТВА

A. СТАРАТЕЉСТВО НАД МАЛОЛЕТНИЦИМА.....	305
I. РАЗЛОЗИ ЗА СТАВЉАЊЕ МАЛОЛЕТНИКА ПОД СТАРАТЕЉСТВО.....	305
II. ДУЖНОСТИ И ПРАВА СТАРАТЕЉА.....	306
1. Старање о личности малолетног штићеника.....	306
2. Старање о имовини малолетног штићеника.....	308
3. Заступање малолетног штићеника.....	309
III. ПРЕСТАНАК СТАРАТЕЉСТВА НАД МАЛОЛЕТНИКОМ И ПОСЛЕДИЦЕ ПРЕСТАНКА.....	312
B. СТАРАТЕЉСТВО НАД ЛИЦИМА ЛИШЕНИМ ПОСЛОВНЕ СПОСОБНОСТИ.....	314
I. ЛИШЕЊЕ ПОСЛОВНЕ СПОСОБНОСТИ.....	314
II. СТАВЉАЊЕ ПОД СТАРАТЕЉСТВО.....	317
III. ПРЕСТАНАК СТАРАТЕЉСТВА.....	319

ДЕО ПЕТИ ИЗДРЖАВАЊЕ

ГЛАВА I ИЗДРЖАВАЊЕ - ОСНОВНИ ПОЈМОВИ

I. ПОРОДИЧНА И ДРУШТВЕНА СОЛИДАРНОСТ.....	323
II. ПОЈАМ И ПРАВНА ПРИРОДА ЗАКОНСКОГ ИЗДРЖАВАЊА.....	326

1. Појам законског издржавања.....	326
2. Правна природа законског издржавања.....	327

Г Л А В А I I

ВРСТЕ ИЗДРЖАВАЊА

A. ИЗДРЖАВАЊЕ ИЗМЕЂУ СУПРУЖНИКА.....	333
I. ИЗДРЖАВАЊЕ ИЗМЕЂУ СУПРУЖНИКА У БРАКУ.....	333
1. Услови за издржавање.....	334
а. Услови на страни повериоца издржавања.....	334
б. Услов на страни дужника обавезе издржавања.....	336
2. Поступак за издржавање.....	336
3. Престанак издржавања.....	336
II. ИЗДРЖАВАЊЕ ИЗМЕЂУ СУПРУЖНИКА ПОСЛЕ ПРЕСТАНКА БРАКА.....	337
1. Услови за издржавање.....	340
а. Услови на страни повериоца издржавања.....	340
б. Услов на страни дужника.....	341
2. Покретање поступка.....	341
3. Време подношења захтева за издржавање.....	341
4. Трајање издржавања.....	342
5. Престанак издржавања по разводу, односно поништењу брака.....	343
B. ИЗДРЖАВАЊЕ ИЗМЕЂУ ВАНБРАЧНИХ ПАРТНЕРА.....	344
V. ИЗДРЖАВАЊЕ МАЈКЕ ВАНБРАЧНОГ ДЕТЕТА.....	346
Г. ИЗДРЖАВАЊЕ ИЗМЕЂУ РОДИТЕЉА И ДЕЦЕ.....	347
I. ИЗДРЖАВАЊЕ ДЕЦЕ ОД СТРАНЕ РОДИТЕЉА.....	347
1. Издржавање малолетње деце.....	348
2. Издржавање пунолетње деце.....	348
II. ИЗДРЖАВАЊЕ РОДИТЕЉА ОД СТРАНЕ ДЕЦЕ.....	350
Д. ИЗДРЖАВАЊЕ ИЗМЕЂУ ОСТАЛИХ СРОДНИКА.....	351
I. ИЗДРЖАВАЊЕ ИЗМЕЂУ КРВНИХ СРОДНИКА.....	351
II. ИЗДРЖАВАЊЕ ИЗМЕЂУ АДОПТИВНИХ СРОДНИКА.....	352
II. ИЗДРЖАВАЊЕ ИЗМЕЂУ ТАЗБИНСКИХ СРОДНИКА.....	353

Г Л А В А III

ОДРЕЂИВАЊЕ И ЗАШТИТА ПРАВА НА ИЗДРЖАВАЊЕ

I. ОДРЕЂИВАЊЕ НАЧИНА ИЗДРЖАВАЊА.....	354
II. ОДРЕЂИВАЊЕ ВИСИНЕ ИЗДРЖАВАЊА.....	355
III. ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРАВА НА ЗАКОНСКО ИЗДРЖАВАЊЕ.....	358
IV. ЗАШТИТА ПРАВА ИЗДРЖАВАЊА.....	359

Д Е О Ш Е С Т И

ИМОВИНСКИ ОДНОСИ

ИМОВИНСКИ ОДНОСИ ИЗМЕЂУ ЧЛАНОВА ПОРОДИЦЕ.....	363
A. ИМОВИНСКИ ОДНОСИ ИЗМЕЂУ СУПРУЖНИКА.....	364
I. ЗАКОНСКИ ИМОВИНСКИ РЕЖИМ.....	364
1. Заједничка имовина.....	364
а. Појам.....	364
б. Предмет заједничке имовине.....	366

в. Правна природа заједничке имовине.....	367
г. Управљање и располагање заједничком имовином.....	368
д. Деоба заједничке имовине.....	370
ђ. Издвајање одређених ствари из заједничке имовине.....	373
2. Посебна имовина супружника.....	374
3. Одговорност супружника за обавезе.....	375
II. УГОВОРНИ ИМОВИНСКИ РЕЖИМ.....	376
1. Брачни уговор.....	377
2. Уговор о поклону.....	381
3. Уговор о доживотном издржавању.....	382
4. Уговор о раду.....	383
Б. ИМОВИНСКИ ОДНОСИ ВАНБРАЧНИХ ПАРТНЕРА.....	384
В. ИМОВИНСКИ ОДНОСИ ДЕТЕТА И РОДИТЕЉА.....	385
1. Управљање имовином детета.....	385
2. Располагање имовином детета.....	386
3. Право становања (<i>habitatio</i>).....	387
Г. ИМОВИНСКИ ОДНОСИ ЧЛАНОВА ПОРОДИЧНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ.....	388

Д Е О С Е Д М И

НАСИЉЕ У ПОРОДИЦИ

Г Л А В А I

НАСИЉЕ У ПОРОДИЦИ - ОСНОВНИ ПОЈМОВИ

1. Појам насиља у породици.....	395
2. Титулари права на заштиту од насиља у породици.....	396

Г Л А В А II

ЗАШТИТА ОД НАСИЉА У ПОРОДИЦИ

1. Мере заштите од насиља у породици.....	398
2. Поступак у спору за заштиту од насиља у породици.....	399

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА.....	403
-------------------------	-----